

ENVIRONMENTÁLNE CIELE VODNEJ POLITIKY

OBSAH

Súčasná vodná politika	2
Environmentálne ciele	2
Environmentálne ciele súvisiace so všeobecnou ochranou vôd	3
Environmentálne ciele pre chránené oblasti	3
Čo je dobrý stav útvarov povrchových vôd	5
Čo je dobrý ekologický stav útvarov povrchových vôd	5
Čo je dobrý ekologický potenciál útvarov povrchových vôd	8
Čo je dobrý chemický stav útvarov povrchových vôd	9
Čo je dobrý stav útvarov podzemných vôd	10
Čo je dobrý kvantitatívny stav útvarov podzemných vôd	10
Čo je dobrý chemický stav útvarov podzemných vôd	10
Chránené oblasti	11
Dosiahnutie environmentálnych cieľov	16
Stručná charakteristika čiastkových povodí	17
Čiastkové povodie rieky MORAVA	19
Čiastkové povodie rieky DUNAJ	20
Čiastkové povodie rieky VÁH	21
Čiastkové povodie rieky HRON	22
Čiastkové povodie rieky IPEL'	23
Čiastkové povodie rieky SLANÁ	24
Čiastkové povodie rieky BODVA	25
Čiastkové povodie rieky HORNÁD	26
Čiastkové povodie rieky BODROG	27
Čiastkové povodie riek DUNAJEC A POPRAD	28

Súčasná vodná politika

Vstup Slovenska do Európskej únie (EÚ) znamenal zmenu vo všetkých sférach života. Zmenám sa nevyhlo ani vodné hospodárstvo Slovenskej republiky. Zmeny vo vodnom hospodárstve vyplynuli z požiadaviek **smernice 2000/60/ES Európskeho parlamentu a Rady ustanovujúcej rámec pre činnosť spoločenstva v oblasti vodnej politiky** (skrátene Rámcová smernica o vode, RSV) platnej od roku 2000. Vydanie tejto smernice si vynútili zvyšujúce sa nároky na využívanie zdrojov vody v požadovanom množstve a vyhovujúcej kvalite na celom svete s cieľom zabezpečenia jej trvalo udržateľného využívania aj pre budúce generácie. Požiadavky na zmeny sa netýkali len Slovenska, ale i všetkých „starých“ a „nových“ členských krajín EÚ.

Jednou z hlavných požiadaviek novej vodnej politiky je **dosiahnutie environmentálnych cieľov** do roku 2015. Tieto ciele sa týkajú:

- povrchových vôd,
- podzemných vôd a taktiež
- chránených území závislých na vode.

V priebehu minulých storočí bolo naše vodstvo ovplyvňované ľudskou činnosťou – v dôsledku osídľovania, priemyselných aktivít, intenzívneho poľnohospodárstva či výroby energie. Samotné vodstvo zmenilo svoj charakter v dôsledku vybudovania rôznych druhov vodných stavieb – priečných i pozdĺžnych - pre účely zabezpečenia bezproblémového odberu vôd, zachytávania vody alebo regulácie prietokov. Niektoré toky boli v minulosti tak významne zmenené, že návrat do ich pôvodného, podľa RSV dobrého, stavu už nie je možný bez toho, aby neboli významne ovplyvnené súčasné ľudské činnosti.

Environmentálne ciele

Podľa platnej národnej legislatívy, zosúladenej s európskou, rozoznávame dva základné druhy environmentálnych cieľov vo vzťahu k ochrane vôd. Je to:

- všeobecná ochrana vôd a
- ochrana chránených území,

medzi ktoré patrí ochrana vzácných a hodnotných habitatov, ochrana zdrojov pitných vôd, citlivých a zraniteľných oblastí a ochrana vôd vhodných na kúpanie.

Všetky tieto ciele musia byť uplatnené v každom povodí pri tvorbe plánov manažmentu povodí. Zatiaľ čo ochrana chránených území sa spája len s konkrétnymi vodnými útvarmi - súvisiacimi s konkrétnymi mokraďami, útvarmi identifikovanými na odber pitných vôd, citlivými a zraniteľnými oblasťami a tými oblasťami, ktoré sú všeobecne používané na kúpanie, všeobecná ochrana vôd sa vzťahuje na všetky druhy vôd na území SR. V prípade, že na niektorý vodný útvar sa vzťahuje viacero cieľov, platí prísnejší z nich.

Všeobecným environmentálnym cieľom je dosiahnutie dobrého stavu a nezhoršovanie stavu pre všetky vodné útvary. Tieto ciele sú právne záväzné. RSV vyžaduje ustanovenie environmentálnych cieľov „stavu“ do roku 2009 a ich dosiahnutie do roku 2015.

Environmentálne ciele súvisiace so všeobecnou ochranou vôd

Environmentálne ciele pre povrchové vody:

- uskutočniť opatrenia na zabránenie zhoršenia stavu všetkých útvarov povrchovej vody,
- uskutočniť opatrenia na ochranu, zlepšovanie a obnovovanie útvarov povrchovej vody s cieľom dosiahnuť dobrý stav povrchových vôd do decembra 2015,
- uskutočniť opatrenia na ochranu a zlepšovanie umelých a výrazne zmenených útvarov povrchových vôd s cieľom dosiahnuť dobrý ekologický potenciál a dobrý chemický stav najneskôr do decembra 2015,
- uskutočniť opatrenia za účelom postupného znižovania znečisťovania prioritnými látkami a zastavenia alebo postupného ukončenia emisií, vypúšťania a únikov prioritných nebezpečných látok do decembra 2020.

Environmentálne ciele pre podzemné vody:

- uskutočniť opatrenia na zabránenie alebo obmedzenie vstupu znečisťujúcich látok do podzemnej vody a na zabránenie zhoršenia stavu všetkých útvarov podzemných vôd,
- uskutočniť opatrenia na ochranu, zlepšovanie a obnovovanie útvarov podzemnej vody a na zabezpečenie rovnováhy medzi odbermi podzemných vôd a doplňovaním ich množstiev s cieľom dosiahnuť dobrý stav podzemných vôd do decembra 2015,
- uskutočniť opatrenia na zvrátenie akéhokoľvek významného vzostupného trendu koncentrácie akejkoľvek znečisťujúcej látky, ktorý je spôsobený ľudskou činnosťou, s cieľom postupného znižovania znečisťovania podzemnej vody.

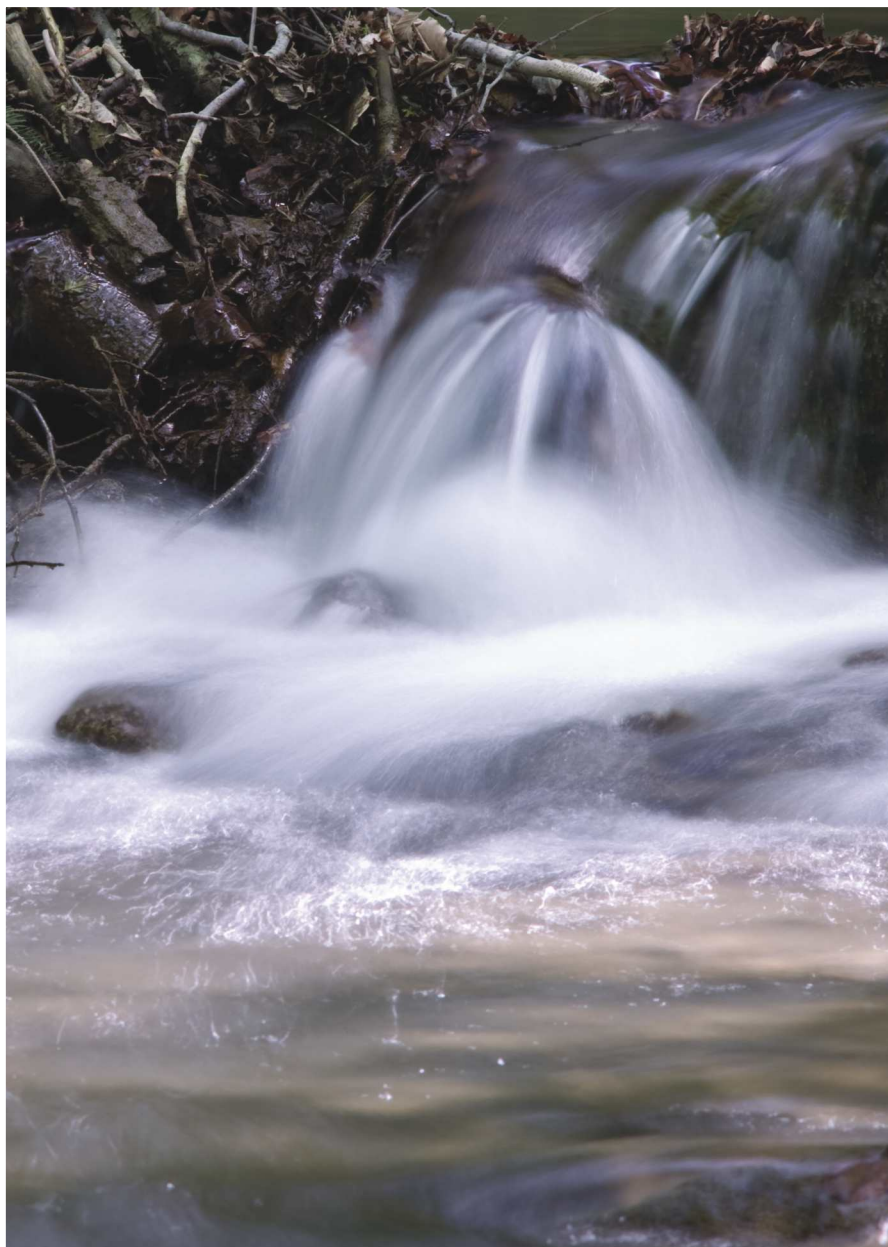
Tabuľka 1: Schéma zatriedenia do dobrého stavu pre povrchové a podzemné vody

Povrchové vody		Podzemné vody	
Dobrý ekologický stav	Dobrý stav	Dobrý kvantitatívny stav	Dobrý stav
Dobrý chemický stav		Dobrý chemický stav	

Environmentálne ciele pre chránené oblasti

- dosiahnuť súlad so všetkými normami a cieľmi najneskôr do roku 2015, pokiaľ nie je uvedené inak v právnych predpisoch spoločenstva, podľa ktorých boli jednotlivé chránené oblasti ustanovené.

Čo je dobrý stav útvarov povrchových vôd

Dobrý stav útvarov povrchových vôd odpovedá dobrému ekologickému stavu a zároveň dobrému chemickému stavu vôd.

Čo je dobrý ekologický stav útvarov povrchových vôd

Podľa definície RSV je vodný útvar v **dobrom ekologickom stave** vtedy, keď hodnoty biologických prvkov kvality (rýb, vodných rastlín a bentických bezstavovcov) pre daný typ útvaru povrchovej vody vykazujú len slabé narušenie v dôsledku ľudskej činnosti, alebo sa iba mierne odlišujú od bežných hodnôt v nenarušených (referenčných) podmienkach pre daný typ útvaru povrchovej vody, a hydromorfologické podmienky spolu so všeobecnými fyzikálno-chemickými a chemickými prvkami kvality zabezpečujú funkčnosť ekosystému a dosiahnutie hodnôt biologických prvkov kvality.

Namiesto hodnotenia kvality povrchovej vody v SR používaného v minulosti, ktoré sa opieralo predovšetkým o fyzikálne a chemické parametre, nové hodnotenie je založené predovšetkým na biologických prvkoch kvality. S fyzikálno-chemickými, chemickými a hydromorfologickými charakteristikami sa pracuje ako s ukazovateľmi podporujúcimi biologické prvky, t. j. biotu.

Do klasifikácie ekologického stavu útvarov povrchových vôd vstupujú výsledky analýz jednotlivých prvkov kvality, ktoré sú členené na tri hlavné skupiny:

- **biologické prvky kvality vody** – pozostávajú z rozborov fytoplanktónu, makrofytov a fytoENTOSU, bentických bezstavovcov a fauny rýb. U všetkých týchto prvkov (biologických spoločenstiev) je dôležité druhové zloženie a početnosť (Obrázok 1),
- **fyzikálno-chemické a chemické prvky kvality vody** - teplota, vodivosť, kyslíkové pomery, acidifikácia, obsah živín a niektorých syntetických (organických) alebo nesyntetických (ťažké kovy) znečisťujúcich látok, ktoré nie sú definované ako prioritné látky,
- **hydromorfologické prvky kvality vody** – predstavujú fyzikálne zmeny ako sú: prekážky brániace pohybu splavenín a rýb (hate, priehrady, stupne), zmeny v šírke a hĺbke koryta, zmeny štruktúry brehov, charakteru toku, prietoku, zmeny hladinového režimu, atď.

Novým prvkom tejto novej klasifikácie je zohľadnenie prirodzených abiotických rozdielností vodných útvarov – a to rozdelením vodných útvarov do typov. To znamená, že klasifikačná schéma ekologického stavu nie je jednotná pre všetky povrchové vody, ale je viazaná na jednotlivé **typy vôd**, ktoré sú odvodené od:

- ekoregiónu (Slovensko sa nachádza v dvoch ekoregiónoch, a to Karpaty a Panónska panva),
- nadmorskej výšky,
- veľkosti povodia, prípadne
- geologického podložia.

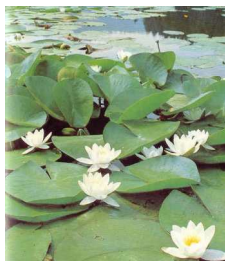
Celkove bolo na riekach SR identifikovaných **22 typov** vodných útvarov kategórie **riek** a **14 typov** vodných útvarov kategórie jazier (**nádrží**). Napríklad:

- typ K3M - malé toky v nadmorskej výške 500 - 800 m n. m. v Karpatoch,
- typ P1M - malé toky v nadmorskej výške do 200 m n. m. v Panónskej panve.

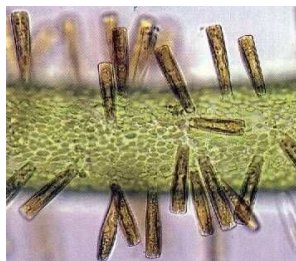
Obrázok 1: Ukážky vodnej fauny a flóry

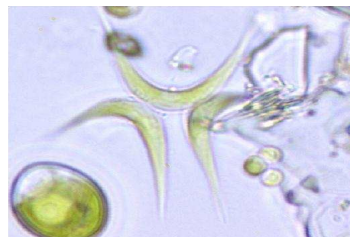
Wolffia arrhiza

Nymphaea alba

Cladophora glomerata
pokrytá rozsievkami

Ankistrodesmus bibraianus

Utricularia vulgaris

Salvinia natans,
Lemna sp.

Plecoptera – dospelý jedinec

Benthophiloides braueri

Pisidium sp.

Rhyacophillidae

Gomphidae

Zoznam všetkých typov a proces ich tvorby v súlade s požiadavkami RSV je popísaný v **návruhu Plánu manažmentu povodí SR** dostupnom na internetovej stránke Ministerstva životného prostredia SR http://www.enviro.gov.sk/servlets/page/868?c_id=5384 alebo <http://www.vuvh.sk/rsv/?page=aktuality>.

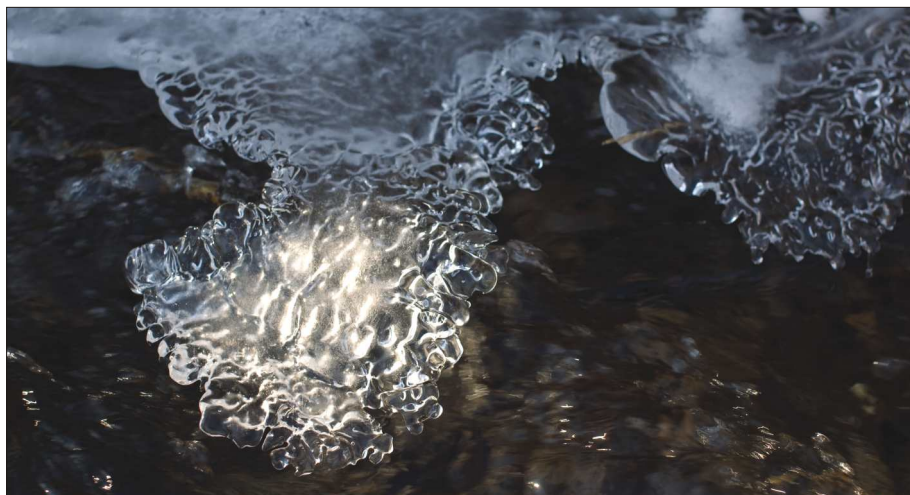
Podstatou hodnotenia ekologického stavu útvarov povrchových vôd podľa RSV je stanovenie odchýlky zisteného (reálneho) stavu ľudskou činnosťou ovplyvnených tokov alebo jazier, resp. nádrží voči nenarušeným (referenčným) podmienkam daného typu útvarov povrchových vôd.

Odvodenie referenčných podmienok pre každý typ útvarov povrchových vôd je preto kľúčovou úlohou pre hodnotenie stavu. **Referenčné podmienky** je možné odvodiť predovšetkým z dát získaných odbermi priamo v teréne v referenčných lokalitách. V prípade absencie referenčných lokalít je možné pre niektoré typy povrchových vôd odvodiť referenčné podmienky z historických dát, stanoviť ich modelovaním, použiť referenčné lokality identifikované v iných štátoch alebo stanoviť ich odborným odhadom.

Transformácia uvedených termínov (dobrý stav, referenčné podmienky) do klasifikácie použiteľnej v praxi si vyžadovala celý rad prác výskumných pracovníkov z rôznych odborov (napr. z odboru ekológie, hydrobiológie, botaniky, zoológie). Ich výstupom je klasifikačné schéma odpovedajúca požiadavkám RSV, ktorá pozostáva z 5-tich tried:

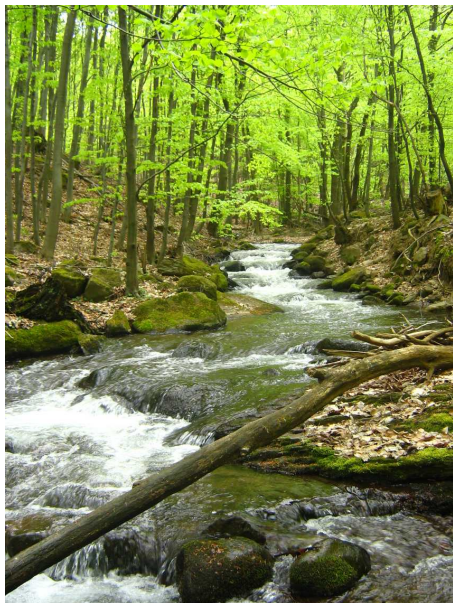
- veľmi dobrý stav,
- dobrý stav,
- priemerný stav,
- zlý stav a
- veľmi zlý stav.

Každá európska krajina si vypracováva klasifikačné schémy sama, pričom musí dodržať základné princípy a definície podľa požiadaviek Rámcovej smernice o vode. Aby boli výsledky hodnotenia ekologického stavu vôd v jednotlivých krajinách v rámci Európy porovnateľné, sú hodnotiace systémy biologických prvkov stavu vôd harmonizované medzi jednotlivými členskými krajinami v procese interkalibrácie. Výsledky interkalibrácie sú publikované oficiálne vo vestníku Európskej komisie.

Referenčné lokality (Obrázok 2) sú úseky vodných tokov slúžiace na určenie referenčných podmienok potrebných na odvodenie klasifikačných schém pre hodnotenie ekologického stavu. Vyjadrujú stav, aký by existoval vo vodnom toku v prípade, keby tok nebol ovplyvnený ľudskou činnosťou, alebo keby ňou bol ovplyvnený iba minimálne. V súčasnosti je v SR k dispozícii 68 referenčných lokalít.

Obrázok 2: Ukážka referenčných lokalít

Bačkovský potok – malý tok v nadm. výške do 200 m n. m. v Panónskej panve

Bystrica - malý tok v nadm. výške 500 - 800 m n. m. v Karpatoch

Čo je dobrý ekologický potenciál útvarov povrchových vôd

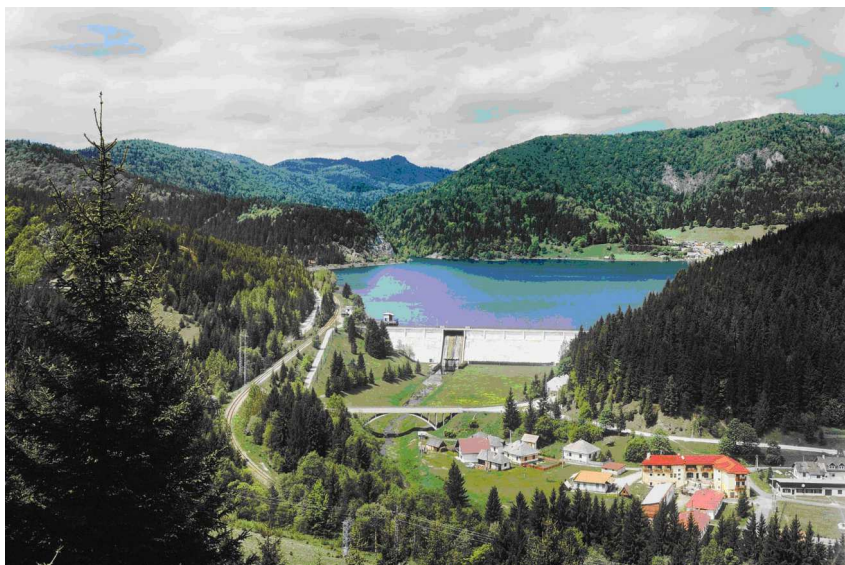
Pre umelé a výrazne zmenené vodné útvary sa požaduje dosiahnutie dobrého ekologického potenciálu. Podľa definície RSV je umelý alebo výrazne zmenený vodný útvar v **dobrom ekologickom potenciáli** vtedy, ak sa v danom type útvaru povrchovej vody hodnoty príslušných biologických a podporných (hydromorfologických a fyzikálno-chemických) prvkov kvality mierne odlišujú od hodnôt dosahovaných v najbližšie porovnateľnom type útvaru povrchovej vody s ohľadom na fyzikálne podmienky a modifikácie vodného útvaru (hydromorfologické zmeny). Tieto zmeny sú nevyhnutné pre zabezpečenie povoleného užívania vôd (napr. odbery vôd z vodnej nádrže na zásobovanie obyvateľstva vodou alebo pre priemysel, hydroenergetiku) a je možné ich akceptovať za predpokladu, že sa v takomto vodnom útvare aplikujú zmierňujúce opatrenia. Netýka sa to však dopadov spôsobených znečistením, pokiaľ toto znečistenie nespôsobujú umelé alebo výrazne zmenené charakteristiky vodného útvaru.

Zmierňujúce opatrenia (napríklad fungujúce rybovody) sa vyžaduje aplikovať len tam, kde nebudú mať významný nepriaznivý dopad na užívanie, pre ktoré bol konkrétny vodný útvar určený (napr. pre lodnú dopravu) alebo širšie prostredie (napr. nutnosť zabezpečenia dopravy inými pre životné prostredie nepriaznivejšími spôsobmi). Taktiež sa na dosiahnutie dobrého ekologického potenciálu nevyžaduje vykonať také zmierňujúce opatrenia, ktoré majú len mierny ekologický úžitok.

Pre každý výrazne zmenený a umelý vodný útvar je definovaný maximálny a dobrý ekologický potenciál. Odvodenie ostatných tried ekologického potenciálu bude predmetom ďalších prác.

Príklad: Pre výrazne zmenený vodný útvar vodného diela Palcmanská Maša je rešpektované vzdušie vody akumulovanej pre potreby energetického využitia, ktoré ovplyvňuje konkrétne biologické prvky stavu vôd - štruktúru a početnosť vodnej fauny a flóry (Obrázok 3).

Obrázok 3: Vodné dielo Palcmanská Maša – výrazne zmenený vodný útvar

Čo je dobrý chemický stav útvarov povrchových vôd

Dobry chemický stav útvarov povrchových vôd je taký, ak koncentrácie prioritných látok v povrchovej vode nepresahujú koncentrácie podľa environmentálnych noriem kvality. Druhy látok a im prislúchajúce normy kvality sú ustanovené v príslušných právnych predpisoch EÚ a boli transponované aj do slovenskej právnej úpravy.

Čo je dobrý stav útvarov podzemných vôd

Dobrá stav útvarov podzemných vôd znamená dobrý kvantitatívny stav podzemných vôd a zároveň dobrý chemický stav podzemných vôd.

Čo je dobrý kvantitatívny stav útvarov podzemných vôd

Dobrá kvantitatívny stav podzemných vôd je stav vodného útvaru, pri ktorom využiteľná kapacita zdroja podzemnej vody nie je prekročená dlhodobým priemerným ročným odoberaným množstvom. To znamená, že hladina podzemnej vody nepodlieha antropogénnym zmenám, ktoré by mali za následok významné poškodenie povrchových vôd alebo suchozemských ekosystémov, ktoré priamo závisia od útvaru podzemnej vody.

Čo je dobrý chemický stav útvarov podzemných vôd

Dobrá chemický stav podzemných vôd je chemický stav útvaru podzemnej vody, keď chemické zloženie útvaru podzemnej vody je také, že koncentrácia znečisťujúcich látok:

- nepresahuje normy kvality platné podľa iných relevantných právnych predpisov EÚ transponovaných do slovenskej právnej úpravy,
- nie je taká, aby viedla k nesplneniu environmentálnych cieľov stanovených pre súvisiace povrchové vody, ani k významnému zhoršeniu ekologickej alebo chemickej kvality takýchto útvarov,
- nespôsobuje žiadne významné poškodenie suchozemských ekosystémov priamo závislých na útvare podzemnej vody,
- nevykazuje žiadne vplyvy prieniku slanej vody alebo iných prienikov.

Základom hodnotenia chemického stavu útvarov podzemných vôd sú normy kvality stanovené v smernici 2006/118/ES o ochrane podzemných vôd pred znečistením a zhoršením kvality. Hlavnými kritériami pre hodnotenie dobrého chemického stavu útvarov podzemných vôd boli:

- normy kvality podzemnej vody stanovené v prílohe I smernice 2006/118/ES pre dusičnany a pesticídy,
- prahové hodnoty, ktoré boli stanovené na úrovni útvarov podzemnej vody pre všetky znečisťujúce látky (polutanty), resp. skupiny znečisťujúcich látok alebo indikátorov znečistenia, ktoré boli identifikované v rámci rizikovej analýzy ako znečisťujúce látky prispievajúce k charakterizácii útvarov podzemných vôd ako rizikových. Jedná sa o nasledovné parametre: arzén (As), kadmium (Cd), olovo (Pb), ortuť (Hg), amoniakálny ión (NH_4^+), chloridový anión (Cl^-), síranový anión (SO_4^{2-}), syntetické látky – trichlórétén, tetrachlórétén a naviac sodík (Na), fluoridový anión (F^-), železo (Fe), mangán (Mn), chróm (Cr) a meď (Cu). Tieto látky nie sú uvedené v minimálnom zozname podľa prílohy II časť B smernice 2006/118/ES, ale boli zistené v útvare podzemných vôd vo významnejšom množstve spôsobujúcom plošne rozsiahlejšiu kontamináciu podzemných vôd.

Chránené oblasti

V zmysle požiadaviek RSV sú na Slovensku vo vzťahu k vodám definované nasledovné chránené oblasti:

■ Chránené oblasti určené na odber pitnej vody - ochranné pásma vodárenských zdrojov

Ochranné pásma vodárenských zdrojov v zmysle § 32 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách určuje orgán štátnej vodnej správy na základe záväzného posudku orgánu verejného zdravotníctva s cieľom zabezpečiť ochranu výdatnosti, kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vo vodárenskom zdroji, ktorý sa využíva. Ak to vyžadujú závažné okolnosti, môže orgán štátnej vodnej správy určiť ochranné pásma aj pre využiteľné vodárenské zdroje a pre vodné zdroje určené na odber pre pitnú vodu s kapacitou nižšou ako sú definované vodárenské zdroje. Každé ochranné pásmo má určený režim hospodárenia za účelom ochrany pitných vôd.

V súčasnosti je na území SR zriadených 1 269 ochranných pásiem zdrojov podzemných vôd s celkovou výmerou 372 052 ha a 81 ochranných pásiem povrchových vôd s výmerou 489 634 ha.

■ Oblasti určené na rekreáciu vrátane oblastí ustanovených ako vody vhodné na kúpanie

Na území Slovenska nie sú oblasti určené na rekreáciu osobitne definované a vymedzené. V zmysle § 8 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách sú ustanovené vody vhodné na kúpanie.

Základná právna úprava požiadaviek na ich kvalitu je v súčasnosti obsiahnutá v zákone č. 126/2006 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská.

V roku 2008 bolo v SR určených 38 lokalít vody vhodnej na kúpanie (Mapa 1), z tohto počtu boli dve lokality (Zelená voda - Kurinec a Tona) navrhnuté na vyradenie a k novembriu 2008 aj boli novými všeobecne záväznými vyhláškami Krajského úradu životného prostredia v Nitre č. 3/2008 a Krajského úradu životného prostredia v Banskej Bystrici č. 6/2008 zo zoznamu vôd vhodných na kúpanie vyradené.

Kvalita vody vo zvyšných 36 lokalitách určených na kúpanie musí odpovedať stanoveným požiadavkám. Tieto vody sa preto v predpísanom časovom harmonograme monitorujú a výsledky sa poskytujú aj Európskej komisii (EK). V prípade, že koncentrácie znečistenia prekročujú limitné hodnoty, musia sa vykonať opatrenia.

■ Chránené oblasti citlivé na živiny

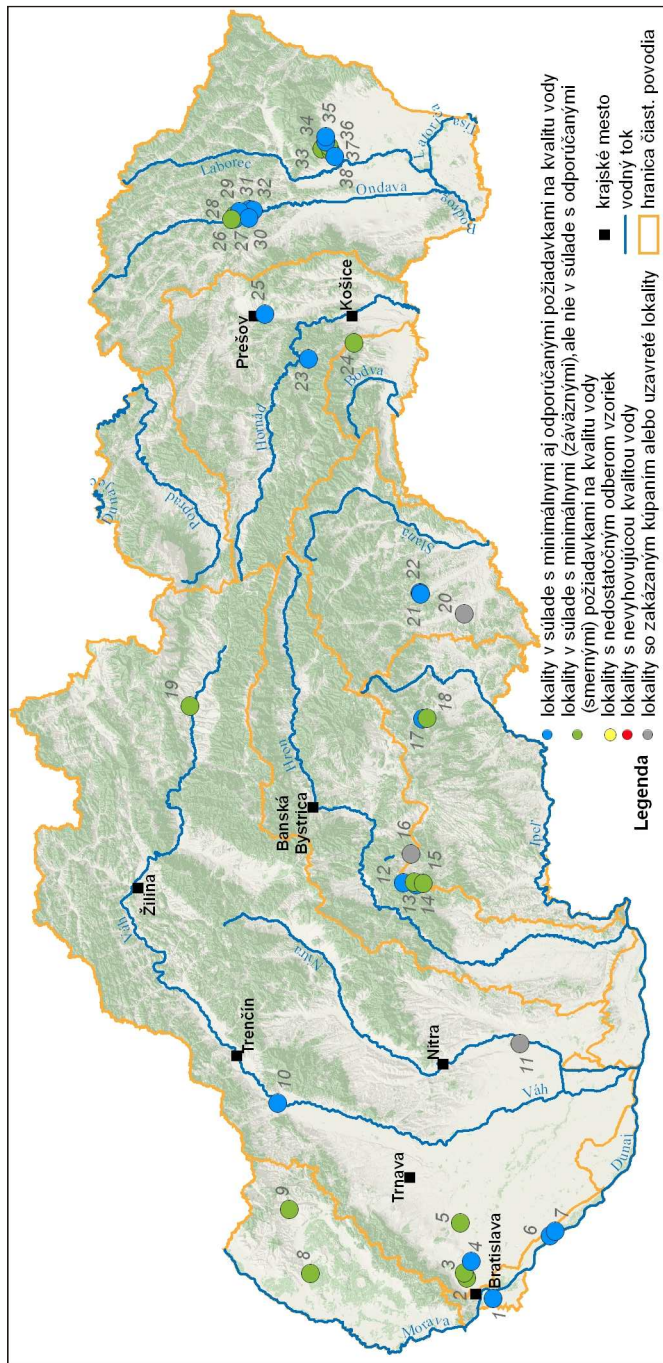
V SR sú určené dva druhy oblastí citlivých na živiny, a to:

- zraniteľné oblasti a
- citlivé oblasti,

ktoré sú definované nariadením vlády SR č. 617/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti.

Citlivou oblasťou sú vodné útvary povrchových vôd na celom území SR. Toto vymedzenie súvisí s prísnejšími požiadavkami na úroveň čistenia odpadových vôd z aglomerácií nad 10 000 ekvivalentných obyvateľov. Čistiarne odpadových vôd (ČOV) takýchto aglomerácií musia mať zabezpečené odstraňovanie dusíka a fosforu.

Mapa 1: Kvalita vód vhodných na kúpanie v SR počas kúpacej sezóny 2008 (hodnotené podľa smernice 2006/7/ES)

Zdroj: SAŽP z podkladov ÚVZ SR a EK

Zraniteľné oblasti sú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg/l alebo môže byť v blízkej budúcnosti prekročená. Vo vymedzených zraniteľných územiach je potrebné hospodáriť podľa špeciálneho režimu definovaného vyhláškou MP SR č. 392/2004 Z. z. o programe poľnohospodárskych činností vo vyhlásených zraniteľných oblastiach.

Oba druhy chránených oblastí citlivých na živiny je možné prehodnocovať v 4-ročných cykloch.

■ Chránené oblasti pre ochranu živočíšnych a rastlinných druhov a ich habitatov – Sústava NATURA 2000

Do tejto skupiny chránených území patria:

- chránené vtáčie územia - s cieľom ochrany vtáctva a
- územia európskeho významu - s cieľom ochrany ostatných vzácnych a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov.

Chránené vtáčie územia

Smernica Rady 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov transponovaná do zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny ukladá členským štátom okrem iného i vymedziť na svojom území dostatočný počet území určených pre ochranu vybraných druhov vtákov, tzv. vtáčie územia. Vtáčie územia vyhlasuje vláda daného štátu a súčasne preberá zodpovednosť za udržanie priaznivého stavu vtáčej populácie druhu, pre ktorý bolo toto územie vyhlásené.

Na území SR je navrhnutých 38 chránených vtáčích oblastí (Obrázok 4), ktoré schválila vláda SR dňa 9. júla 2003. Tieto územia sú postupne vyhlasované vyhláškami Ministerstva životného prostredia SR. K novembru 2008 bolo vyhlásených 21 vtáčích území (Tabuľka 2), zvyšných 17 je zatiaľ nevyhlásených. Vodné vtáky však žijú iba v 19-tich z týchto navrhovaných chránených území.

Tabuľka 2: Vtáčie územia s prítomnosťou vodného vtáctva schválené príslušnou vyhláškou

P. č.	Názov vtáčieho územia	Plocha (ha)
1.	Cerová vrchovina – Porimavie	30 300,79
2.	Dolné Považie	32 359,91
3.	Dunajské luhy	18 883,80
4.	Horná Orava	59 094,23
5.	Kráľová	1 213,91
6.	Medzibodrožie	34 470,95
7.	Parížske močiare	385,41
8.	Poipлие	8 062,93
9.	Úľanská mokraď	21 204,28
10.	Sĺňava	399,61
11.	Ondavská rovina	21 001,45
12.	Žitavský luh	155,29
Spolu		227 532,56

Slovenský kras, Bohelovské rybníky, Trnavské rybníky, Veľkoblahovské rybníky, Záhorské Pomoravie, Senianske rybníky a Dubnické štrkovisko zatiaľ nie sú schválené a spolu pokrývajú plochu 80 280,26 ha (Tabuľka 3).

Tabuľka 3: Nevyhlásené vtáčie územia s prítomnosťou vodného vtáctva na území SR

P. č.	Názov vtáčieho územia	Plocha (ha)
1.	Bohelovské rybníky	82,07
2.	Dubnické štrkovisko	41,68
3.	Záhorské Pomoravie	32 382,54
4.	Slovenský kras	44 861,72
5.	Trnavské rybníky	73,64
6.	Veľkoblahovské rybníky	92,58
7.	Senianske rybníky	2 746,03
Spolu		80 280,26

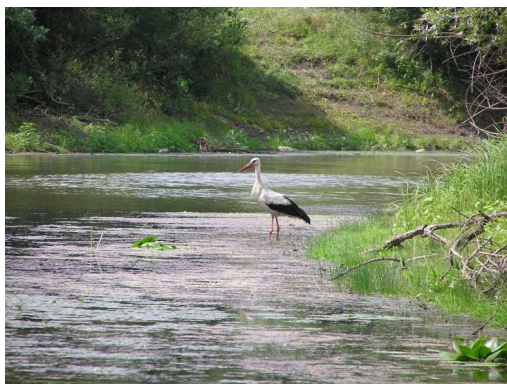
Obrázok 4: Chránené vtáčie územie – vodná nádrž Slíňava

Chránené územia európskeho významu

Ochrana stanovišť - biotopov a druhov je definovaná smernicou Rady 92/43/EHS o ochrane prírodných stanovišť, voľne žijúcich živočíchov a divo rastúcich rastlín, ktorá je do právnych predpisov SR transponovaná zákonom č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Hlavným cieľom tejto smernice je prispieť k zabezpečeniu biologickej rôznorodosti ochranou prírodných stanovišť (Obrázok 5), voľne žijúcich živočíchov (Obrázok 6) a divorastúcich rastlín na území členského štátu. Pre splnenie cieľov smernice je každý členský štát povinný navrhnuť národný zoznam európsky významných lokalít označovaných ako pSCI (*potential Sites of Conservation Interests* – zoznam potenciálnych lokalít). Európska komisia následne rozhodne, ktoré z vybraných lokalít sa stanú súčasťou celoeurópskej sústavy NATURA 2000. Po zaradení lokalít do európskeho zoznamu majú členské štáty povinnosť vybrané územia do šiestich rokov vyhlásiť za obzvlášť chránené podľa svojich národných zvyklostí.

Obrázok 5: Rieka Latorica – NATURA 2000 – chránené územie európskeho významu

Bocian biely (*Ciconia ciconia*) je zákonom chránený, patrí do kategórie veľmi ohrozených živočíchov. K zániku hniezd na Slovensku prispieva:

- meliorácia (pokles spodnej vody a zánik mokradí),
- odstraňovanie mimolesnej zelene, vznik veľkých lánov poľnohospodárskej pôdy a jej nadmerná chemizácia,
- zánik verejnej zelene (namiesto stromov sa vysádzajú rýchlorastúce okrasné dreviny) a
- doprava (úmrtia bocianov sú spôsobené dopravnými prostriedkami).

Obrázok 6: Hlavátka podunajská – chránený druh

Hlavátka podunajská (*Hucho hucho*) je stálym sladkovodným druhom, endemitom horských a podhorských tokov. V dôsledku silného znečisťovania a úprav vodných tokov zanikajú jej neresiská, takže jej hrozí vyhynutie. V mnohých vodách sa udržiava iba vďaka umelému chovu. Dorastá do 1,3 m a 20 - 25 kg, vzáčne do 1,8 m a 60 kg.

Telo má štíhle, hnedé alebo medenočervené až fialovočierne, posiate obľými alebo ixovitými čiernymi škvrkami. Neresí sa na jar. Vyskytuje sa v územiach európskeho významu: Dunajské luhy, Rieka Orava, Rieka Váh, Alúvium Hrona, Rieka Poprad, Pieniny, Plavečské štrkoviská, Turiec a Blatničianka.

Slovenský národný zoznam navrhnutých území európskeho významu (ÚEV), ktorý bol vydaný výnosom MŽP SR č. 3/2004/5.1. zo 14. júla 2004, obsahuje 382 území.

Európska komisia prijala v roku 2008 zoznam lokalít európskeho významu:

- Panónskeho biogeografického regiónu (rozhodnutie 2009/90/ES z 12. decembra 2008)
- rozhodnutie bolo publikované v Úradnom vestníku ES dňa 13. februára 2009,
- Alpského biogeografického regiónu (rozhodnutie 2009/91/ES z 12. decembra 2008)
- rozhodnutie bolo publikované v Úradnom vestníku ES dňa 13. februára 2009.

V uvedených rozhodnutiach je zaradených aj 381 slovenských území (Jovicke rašelinisko bolo na návrh Európskej komisie vyradené), čím sa stali súčasťou celoeurópskej sústavy NATURA 2000. Tieto územia budú vyhlásené samostatnými vyhláškami MŽP SR za chránené územia alebo zónu chráneného územia v priebehu roka 2009.

Dosiahnutie environmentálnych cieľov

Environmentálne ciele, t. j. dosiahnutie dobrého stavu vôd v SR, je v zmysle platnej vodnej politiky a legislatívy SR a EÚ potrebné splniť do roku 2015. Nástrojom na ich dosiahnutie sú plány manažmentu povodí obsahujúce programy opatrení, ktoré sa skladajú z opatrení technických, ako je napr. výstavba verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd, výstavba rybovodov, a ďalej z legislatívnych a tiež administratívnych opatrení.

Nová európska vodná politika umožňuje členským štátom aplikovať výnimky z environmentálnych cieľov za predpokladu ich zdôvodnenia. Okrem výnimky súvisiacej s novými infraštruktúrnymi projektmi sa výnimky týkajú dvoch možností:

- predĺženia termínu dosiahnutia dobrého stavu vôd – avšak najviac o dve plánovacie obdobia, t. j. o 12 rokov,
- stanovenia menej prísnych cieľov – za určitých podmienok je možné pripustiť zníženie cieľov v niektorých útvaroch, ak sú tieto útvary tak ovplyvnené ľudskou činnosťou, alebo ich prirodzený stav je taký, že dosiahnutie environmentálnych cieľov by bolo neuskutočniteľné alebo neprimerane nákladné.

Predĺženie termínu je možné uplatniť v prípade, ak technická realizácia opatrení nie je možná v danom časovom období, alebo náklady pri takomto krátkom časovom rozpätí by boli neprimerane vysoké, alebo prírodné podmienky neumožňujú dosiahnutie zlepšenia v požadovanom termíne.

Slovensko vzhľadom na súčasný nepriaznivý stav vôd a potrebu vysokých investícií do budovania technických opatrení za účelom dosiahnutia dobrého stavu, ktorých realizácia v časovom rozpätí do roku 2015 by bola neprimerane nákladná, sa usiluje o postupné dosahovanie cieľov do roku 2027.

STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA ČIASTKOVÝCH POVODÍ

Čiastkové povodie rieky MORAVA

Správne územie povodia: Dunaj

Plocha čiastkového povodia: 2 282 km²

Plocha čiastkového povodia z územia SR: 5,0 %

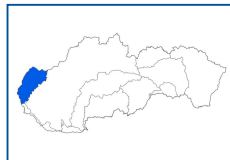
Počet útvarov povrchových vôd: 103

Počet útvarov podzemných vôd: 7

Počet typov útvarov povrchových vôd:

v kategórii tečúcich vôd: 5 typov - K2M; P1M; P2M; P1S; M1(P1V)

v kategórii stojatých vôd: 1 typ - P221

Chránené územia NATURA 2000

Plošné zastúpenie navrhovaných chránených vtáčích území ležiacich v povodí:

P. č.	Názov vtáčieho územia	Prítomnosť vodného vtáctva	Plocha (ha)	% z plochy povodia
1.	Záhorské Pomoravie	áno	32 383	14,2
2.	Malé Karpaty	nie	20 632	9,0

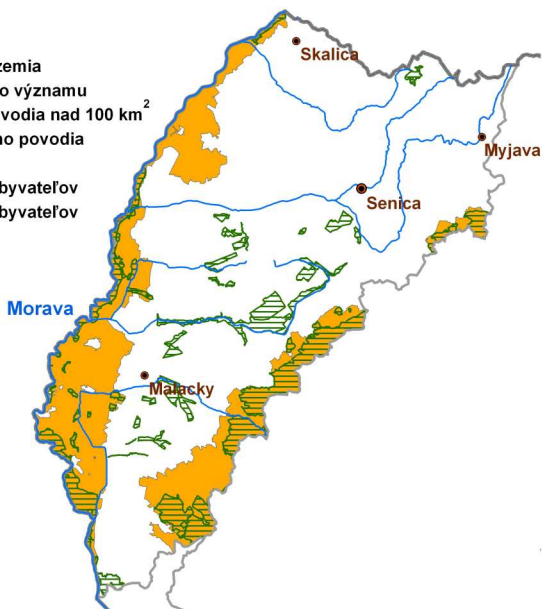
Plošné zastúpenie chránených území európskeho významu ležiacich v povodí:

Typ chránených území	Prítomnosť mokrade	Plocha (ha)	% z plochy povodia
územia európskeho významu	áno	11 475	5,0
	nie	12 254	5,4

Zobrazenie chránených vtáčích území a území európskeho významu v povodí Moravy

Legenda

- chránené vtáčie územia
- územia európskeho významu
- rieky s plochou povodia nad 100 km²
- hranica čiastkového povodia
- štátna hranica
- mesto do 50 000 obyvateľov
- mesto do 20 000 obyvateľov

Čiastkové povodie rieky DUNAJ

Správne územie povodia: Dunaj

Plocha čiastkového povodia: 1 158 km²

Plocha čiastkového povodia z územia SR: 2,0 %

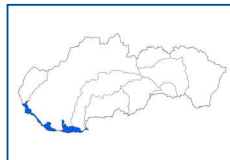
Počet útvarov povrchových vôd: 18

Počet útvarov podzemných vôd: 5

Počet typov útvarov povrchových vôd:

v kategórii tečúcich vôd: 4 typy - K2M; P1M; D1(P1V); D2(P1V)

v kategórii stojatých vôd: 0 typov

Chránené územia NATURA 2000

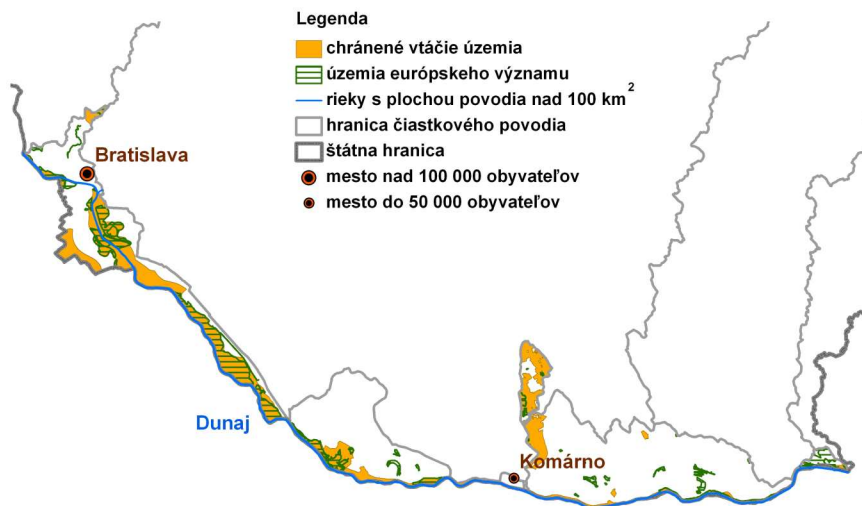
Plošné zastúpenie navrhovaných chránených vtáčích území ležiacich v povodí:

P. č.	Názov vtáčieho územia	Prítomnosť vodného vtáctva	Plocha (ha)	% z plochy povodia
1.	Dolné Považie	áno	23 868	20,6
2.	Dunajské luhy			
3.	Dolné Pohronie			
4.	Malé Karpaty	nie	2 393	2,1
5.	Sysovské polia			

Plošné zastúpenie chránených území európskeho významu ležiacich v povodí:

Typ chránených území	Prítomnosť mokrade	Plocha (ha)	% z plochy povodia
územia európskeho významu	áno	9 874	8,5
	nie	1 164	1,0

Zobrazenie chránených vtáčích území a území európskeho významu v povodí Dunaja

Čiastkové povodie rieky VÁH

Správne územie povodia: Dunaj

Plocha čiastkového povodia: 18 769 km²

Plocha čiastkového povodia z územia SR: 38,0 %

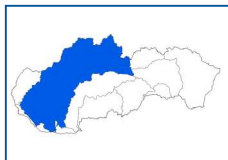
Počet útvarov povrchových vôd: 641

Počet útvarov podzemných vôd: 39

Počet typov útvarov povrchových vôd:

v kategórii tečúcich vôd: 11 typov - K2M; K3M; K4M; K2S; K3S; P1M; P2M; P1S; V1(K3V); V2(K2V); V3(P1V)

v kategórii stojatých vôd: 8 typov - K221; K323; K331; K332; K333; P112; P113; P121

Chránené územia NATURA 2000

Plôšné zastúpenie navrhovaných chránených vtáčích území ležiacich v povodí:

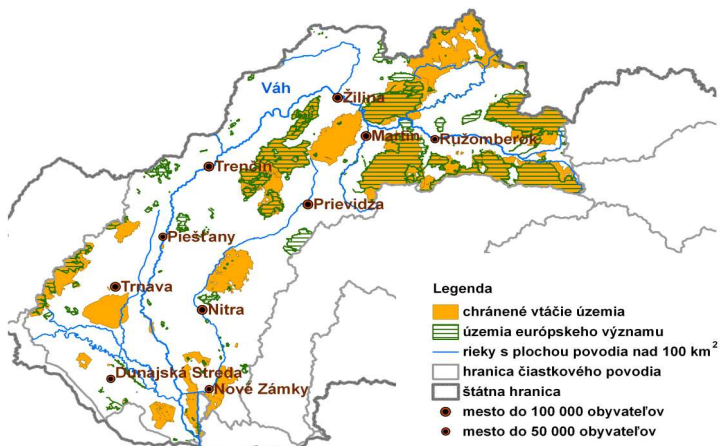
P. č.	Názov vtáčieho územia	Pritomnosť vodného vtáctva	Plocha (ha)	% z plochy povodia
1.	Boheľovské rybníky	áno	109 599	5,8
2.	Dolné Považie			
3.	Dubnícke štrkovisko			
4.	Dunajské luhy			
5.	Horná Orava			
6.	Kráľová			
7.	Úľanská mokraď			
8.	Sĺňava			
9.	Trnavské rybníky			
10.	Veľkoblahovské rybníky			
11.	Žitavský luh			

P. č.	Názov vtáčieho územia	Pritomnosť vodného vtáctva	Plocha (ha)	% z plochy povodia
12.	Lehnice	nie	343 033	18,3
13.	Malá Fatra			
14.	Malé Karpaty			
15.	Nízke Tatry			
16.	Ostrovné lúky			
17.	Strážovské vrchy			
18.	Tatry			
19.	Tribeč			
20.	Veľká Fatra			

Plôšné zastúpenie chránených území európskeho významu ležiacich v povodí:

Typ chránených území	Pritomnosť mokrade	Plocha (ha)	% z plochy povodia
územia európskeho významu	áno	7 594	0,4
	nie	236 017	12,6

Zobrazenie chránených vtáčích území a území európskeho významu v povodí Váhu

Čiastkové povodie rieky HRON

Správne územie povodia: Dunaj

Plocha čiastkového povodia: 5 465 km²

Plocha čiastkového povodia z územia SR: 11,0 %

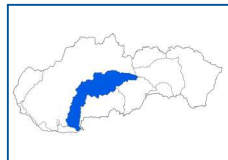
Počet útvarov povrchových vôd: 218

Počet útvarov podzemných vôd: 9

Počet typov útvarov povrchových vôd:

v kategórii tečúcich vôd: 10 typov - K2M; K3M; K4M; K2S; K3S; P1M; P2M; P1S; R1(K2V); R2(P1V)

v kategórii stojatých vôd: 2 typy - K221; K321

Chránené územia NATURA 2000

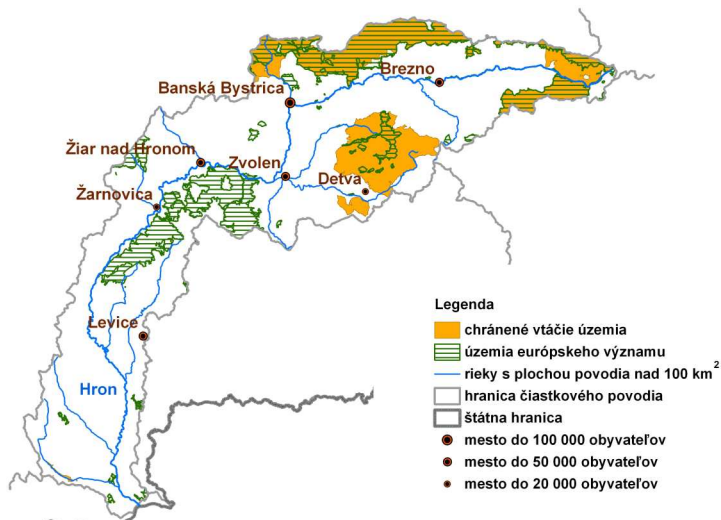
Plošné zastúpenie navrhovaných chránených vtáčích území ležiacich v povodí:

P. č.	Názov vtáčieho územia	Prítomnosť vodného vtáctva	Plocha (ha)	% z plochy povodia
1.	Parižske močiare	áno	385	0,1
2.	Muránska planina - Stolica	nie	86 003	15,7
3.	Nízke Tatry			
4.	Poľana			
5.	Veľká Fatra			

Plošné zastúpenie chránených území európskeho významu ležiacich v povodí:

Typ chránených území	Prítomnosť mokrade	Plocha (ha)	% z plochy povodia
územia európskeho významu	áno	707	0,1
	nie	90 004	16,5

Zobrazenie chránených vtáčích území a území európskeho významu v povodí Hrona

Čiastkové povodie rieky IPEĽ

Správne územie povodia: Dunaj

Plocha čiastkového povodia: 3 649 km²

Plocha čiastkového povodia z územia SR: 7,0 %

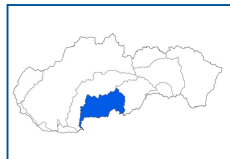
Počet útvarov povrchových vôd: 131

Počet útvarov podzemných vôd: 5

Počet typov útvarov povrchových vôd:

v kategórii tečúcich vôd: 7 typov - K2M; K3M; K4M; K2S; P1M; P1S; I1(P1V)

v kategórii stojatých vôd: 2 typy - K221; K222

Chránené územia NATURA 2000

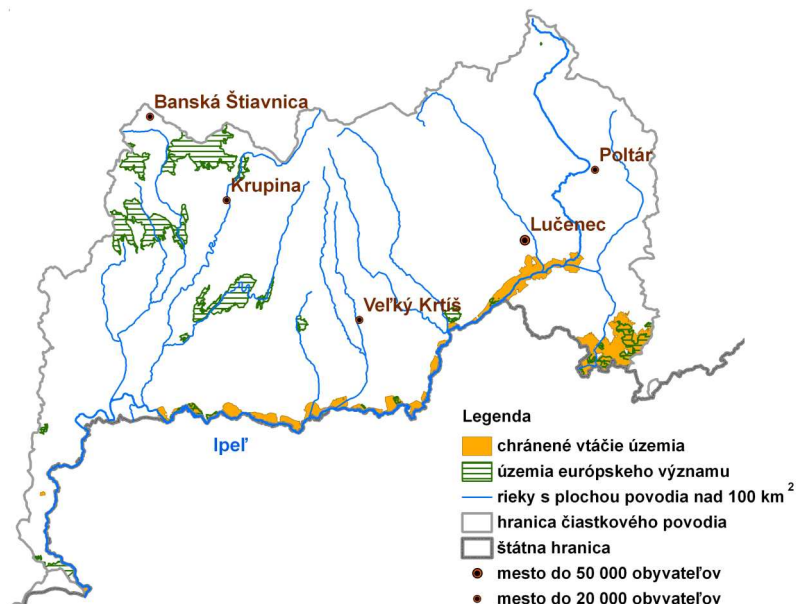
Plošné zastúpenie navrhovaných chránených vtáčích území ležiacich v povodí:

P. č.	Názov vtáčieho územia	Prítomnosť vodného vtáctva	Plocha (ha)	% z plochy povodia
1.	Cerová vrchovina a Rimavská kotlina	áno	13 061	3,6
2.	Dunajské luhy			
3.	Poíplie			

Plošné zastúpenie chránených území európskeho významu ležiacich v povodí:

Typ chránených území	Prítomnosť mokrade	Plocha (ha)	% z plochy povodia
územia európskeho významu	áno	748	0,2
	nie	14 745	4,0

Zobrazenie chránených vtáčích území a území európskeho významu v povodí Ipeľa

Čiastkové povodie rieky SLANÁ

Správne územie povodia: Dunaj

Plocha čiastkového povodia: 3 217 km²

Plocha čiastkového povodia z územia SR: 7,0 %

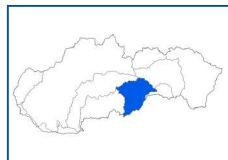
Počet útvarov povrchových vôd: 107

Počet útvarov podzemných vôd: 9

Počet typov povrchových vôd:

v kategórii tečúcich vôd: 4 typy - K2M; K3M; K2S; K3S

v kategórii stojatých vôd: 2 typy - K211; K221

Chránené územia NATURA 2000

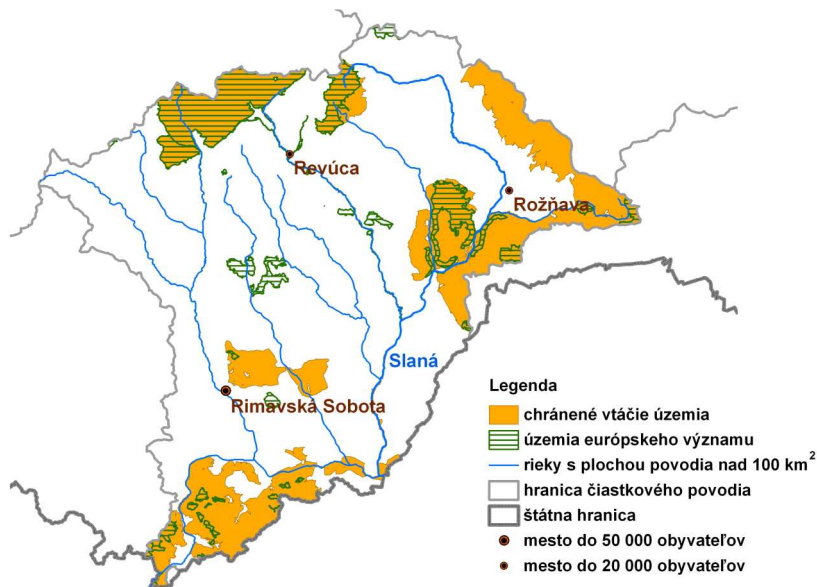
Plošné zastúpenie navrhovaných chránených vtáčích území ležiacich v povodí:

P. č.	Názov vtáčieho územia	Prítomnosť vodného vtáctva	Plocha (ha)	% z plochy povodia
1.	Cerová vrchovina a Rimavská kotlina	áno	45 960	14,3
2.	Slovenský kras			
3.	Muránska planina - Stolica	nie	28 833	9,0
4.	Volovské vrchy			

Plošné zastúpenie chránených území európskeho významu ležiacich v povodí:

Typ chránených území	Prítomnosť mokrade	Plocha (ha)	% z plochy povodia
územia európskeho významu	áno	347	0,1
	nie	25 504	7,9

Zobrazenie chránených vtáčích území a území európskeho významu v povodí Slanej

Čiastkové povodie rieky BODVA

Správne územie povodia: Dunaj

Plocha čiastkového povodia: 858 km²

Plocha čiastkového povodia z územia SR: 2,0 %

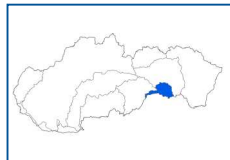
Počet útvarov povrchových vôd: 38

Počet útvarov podzemných vôd: 2

Počet typov útvarov povrchových vôd:

v kategórii tečúcich vôd: 3 typy - K2M; K3M; K2S

v kategórii stojatých vôd: 1 typ - K232

Chránené územia NATURA 2000

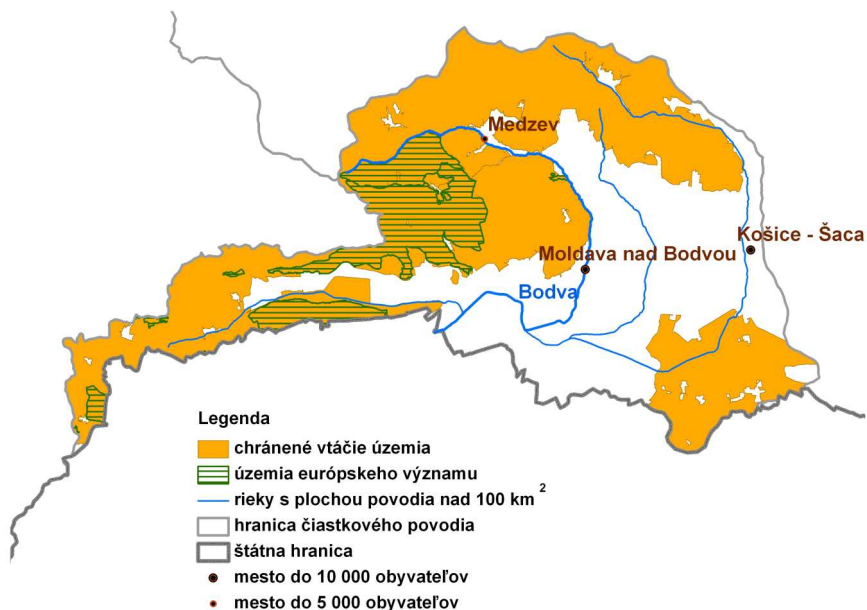
Plošné zastúpenie navrhovaných chránených vtáčích území ležiacich v povodí:

P. č.	Názov vtáčieho územia	Prítomnosť vodného vtáctva	Plocha (ha)	% z plochy povodia
1.	Slovenský kras	áno	24 338	28,4
2.	Košická kotlina	nie	29 610	34,5
3.	Volovské vrchy			

Plošné zastúpenie chránených území európskeho významu ležiacich v povodí:

Typ chránených území	Prítomnosť mokrade	Plocha (ha)	% z plochy povodia
územia európskeho významu	áno	0	0,0
	nie	9 412	11,0

Zobrazenie chránených vtáčích území a území európskeho významu v povodí Bodva

Čiastkové povodie rieky HORNÁD

Správne územie povodia: Dunaj

Plocha čiastkového povodia: 4 414 km²

Plocha čiastkového povodia z územia SR: 9,0 %

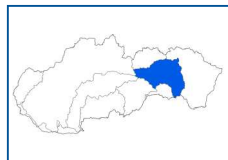
Počet útvarov povrchových vôd: 165

Počet útvarov podzemných vôd: 10

Počet typov útvarov povrchových vôd:

v kategórii tečúcich vôd: 7 typov - K2M; K3M; K4M; K2S; K3S; H1(K2V); H2(K2V)

v kategórii stojatých vôd: 2 typy - K222; K321

Chránené územia NATURA 2000

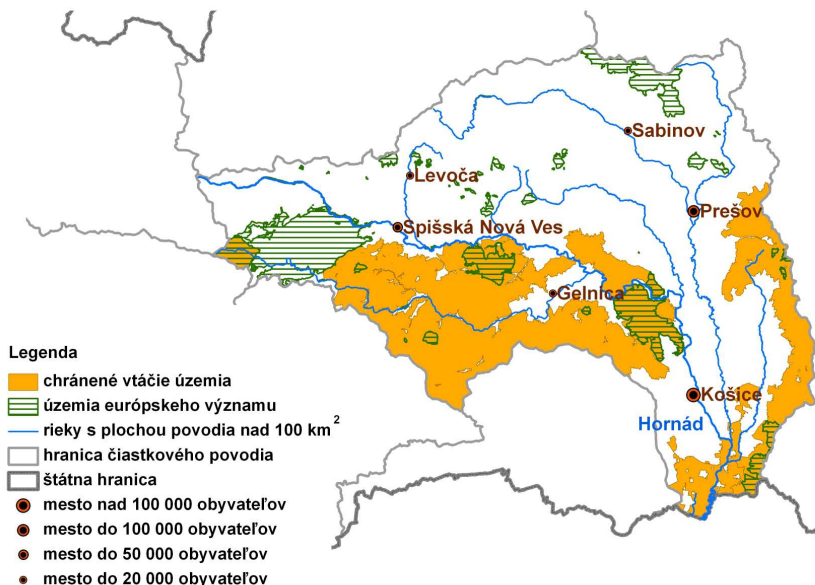
Plošné zastúpenie navrhovaných chránených vtáčích území ležiacich v povodí:

P. č.	Názov vtáčieho územia	Prítomnosť vodného vtáctva	Plocha (ha)	% z plochy povodia
1.	Košická kotlina	nie	130 636	29,6
2.	Nízke Tatry			
3.	Slanské vrchy			
4.	Volovské vrchy			

Plošné zastúpenie chránených území európskeho významu ležiacich v povodí:

Typ chránených území	Prítomnosť mokrade	Plocha (ha)	% z plochy povodia
územia európskeho významu	áno	506	0,1
	nie	39 691	9,0

Zobrazenie chránených vtáčích území a území európskeho významu v povodí Hornádu

Čiastkové povodie rieky BODROG

Správne územie povodia: Dunaj

Plocha čiastkového povodia: 7 272 km²

Plocha čiastkového povodia z územia SR: 15,0 %

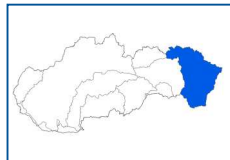
Počet útvarov povrchových vôd: 257

Počet útvarov podzemných vôd: 11

Počet typov útvarov povrchových vôd:

v kategórii tečúcich vôd: 6 typov - K2M; K3M; K2S; P1M; P1S; B1(P1V)

v kategórii stojatých vôd: 2 typy - K123; K222

Chránené územia NATURA 2000

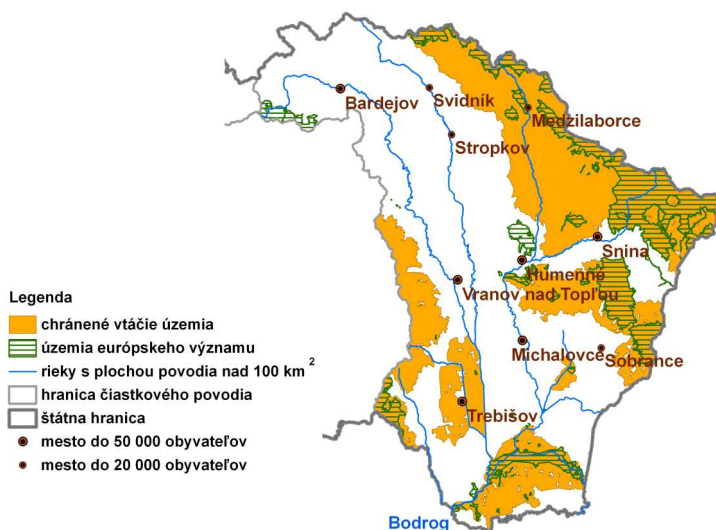
Plošné zastúpenie navrhovaných chránených vtáčích území ležiacich v povodí:

P. č.	Názov vtáčieho územia	Prítomnosť vodného vtáctva	Plocha (ha)	% z plochy povodia
1.	Medzibodrožie	áno	58 190	8,0
2.	Senianske rybníky			
3.	Ondavská rovina			
4.	Bukovské vrchy	nie	230 576	31,7
5.	Laborecká vrchovina			
6.	Slanské vrchy			
7.	Vihorlatské vrchy			

Plošné zastúpenie chránených území európskeho významu ležiacich v povodí:

Typ chránených území	Prítomnosť mokrade	Plocha (ha)	% z plochy povodia
územia európskeho významu	áno	8 485	1,2
	nie	74 036	10,2

Zobrazenie chránených vtáčích území a území európskeho významu v povodí Bodrogu

Čiastkové povodie riek DUNAJEC A POPRAD

Správne územie povodia: Visla

Plocha čiastkového povodia: 1 950 km²

Plocha čiastkového povodia z územia SR: 4,0 %

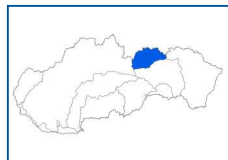
Počet útvarov povrchových vôd: 83

Počet útvarov podzemných vôd: 5

Počet typov útvarov povrchových vôd:

v kategórii tečúcich vôd: 5 typov - K3M; K4M; K3S; P1(K3V); P2(K3V)

v kategórii stojatých vôd: 0 typov

Chránené územia NATURA 2000

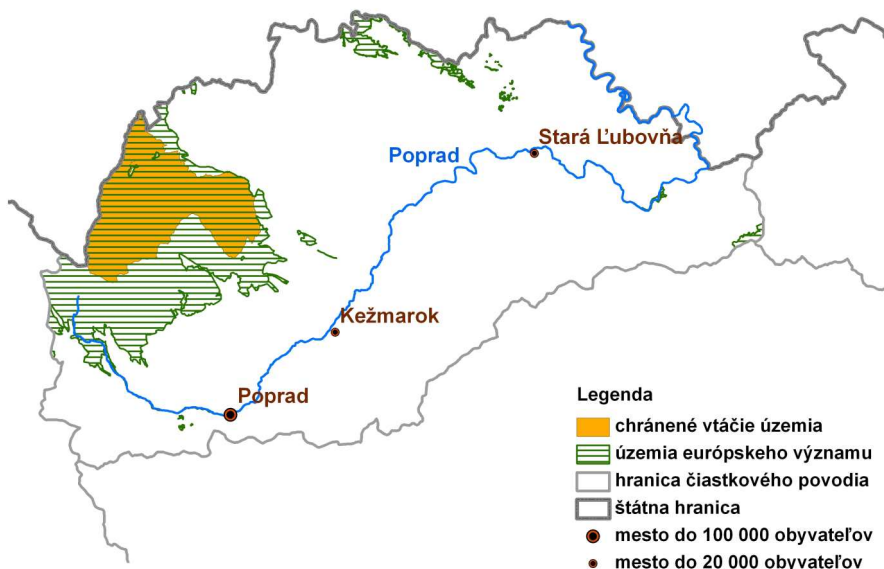
Plošné zastúpenie navrhovaných chránených vtáčích území ležiacich v povodí:

P. č.	Názov vtáčieho územia	Prítomnosť vodného vtáctva	Plocha (ha)	% z plochy povodia
1.	Tatry	nie	14 075	7,2

Plošné zastúpenie chránených území európskeho významu ležiacich v povodí:

Typ chránených území	Prítomnosť mokrade	Plocha (ha)	% z plochy povodia
územia európskeho významu	áno	350	0,2
	nie	30 778	15,8

Zobrazenie chránených vtáčích území a území európskeho významu v povodí Dunajca a Popradu

Realizované v rámci projektu OP ŽP financovaného z fondov EÚ/ERDF

„Informačná a vzdelávacia kampaň o vodnom plánovaní
v zmysle smernice 2000/60/ES vo vzťahu k ochrane prírody a krajiny“

Prijímateľ projektu

Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica

Spracoval

Výskumný ústav vodného hospodárstva, Bratislava

Garant

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Bratislava

Máj 2009